

Folkeskolens sociale rum af trivsel

Hvordan er oplevelser *af* og *med* kroppen med til at skabe forskelle i adgang til trivsel blandt elever i 5., 7. og 9. klasse i den danske folkeskole?

*Katrine Vraa Justenborg, Nicoline Sager, Kristian Larsen
& Jan Thorhauge Frederiksen*

Abstract

In this article, we construct the social space of well-being based on survey data from 1309 pupils in the fifth, seventh and ninth grade in the Danish elementary school. We aim to uncover the main dimensions in the social space of well-being by using a Multiple Correspondence Analysis (MCA). The analysis shows that two most important dimensions account for 82.6% of the total variance. The first dimension is divided into categories about accepting body perception and strong social relations on one side and judgmental body perception and weak social relations on the other. The second dimension explains variance in the use of social media in terms of social relations in the classroom and behavioural health capital. Furthermore, our analysis shows that grade level and gender is closely related to how the pupils travel within the social space of well-being and that, surprisingly, social class does not structure the social space.

Keywords

Well-being; health capital; multiple correspondence analysis; Danish elementary school; social space; body perception; social media

Acknowledgements

Tak til de medvirkende skoler for deltagelse og bidrag af data.

I denne artikel undersøger vi, hvordan elevers oplevelser *af* og *med* kroppen skaber forskelle i adgang til trivsel i den danske folkeskole. Skolen er som institution defineret af

juridiske, moralske og kulturelle grænser, som legitimerer bestemte aktiviteter, når elever er i skole (Scott 2001, 50). På den måde er folkeskolen med til at legitimere bestemte kropspraksisser og sætter grænser for elevernes oplevelser af og med kroppen i skolen. Kroppe eksisterer ikke i sig selv men i relation til andre kroppe (Larsen 2021, 95). I artiklen undersøger vi derfor elevkroppe relationelt for at få viden om, hvordan elever tilskriver forskellige kroppe værdi i skolen. For at styrke elevperspektivet tilgår vi vores data eksplorativt. Dette gøres ved at konstruere folkeskolens sociale rum af trivsel med en multipel korrespondanceanalyse (MCA). Formålet med artiklen bliver herved at forstå trivsel relationelt, og vise hvordan (elev)oplevelser *af* og *med* kroppen viser sig som distinktioner i trivsel. Artiklen vil fokusere på elever i 5., 7. og 9. klasse for at vise rejser af trivsel, som er knyttet til en krop, der er i fysisk og mental udvikling.

Artiklen er opdelt i fire overordnede dele. I første del præsenteres trivsel som et flerdimensionelt begreb efterfulgt af forskning, der tidligere har anvendt MCA til at undersøge trivsel, livsstile og sundhed blandt børn og unge. Herefter beskrives artiklens teoretiske udgangspunkt samt det datasæt, som vi analyserer. I artiklens anden del introduceres korrespondanceanalysen og hernæst vores analytiske konstruktion af folkeskolens sociale rum af trivsel. Herunder de to akser, som beskriver 82,6 % af den samlede varians. I tredje del af artiklen visualiseres, hvordan supplerende variable om klassetrin og køn relaterer sig til elevers rejse i det sociale rum. I denne del af artiklen vises også, hvordan supplerende variable om social klasse ikke relaterer sig til trivsel i analysen. I artiklens afsluttende del diskuterer vi udvalgte analysefund.

Et flerdimensionelt trivsels-begreb

Aktuelt viser flere konventionelle studier en stigning i mistrivsel blandt børn og unge i skolen. Her kan blandt andet nævnes *'Psykisk mistrivsel blandt 11-15-årige – Bidrag til belysning af skolebørns mentale sundhed fra 2011'*, *'Ungeprofilundersøgelsen 2015'*, *'Skolebørnsundersøgelsen 2018'*, *'Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – Forekomst, udvikling og forebyggelsesmuligheder'* fra 2020 og *'Pres og stress: Skolen og det trygge klasse miljø: Hvordan mindsker vi presset på børn og unge?'* også fra år 2020. Sidstnævnte studie viser, at 18 % af eleverne i 9. klasse er i svær mistrivsel (Børns vilkår og TrygFonden 2020). Statens Institut for Folkesundhed påpegede i 2018 at mistrivselsproblematikken ser ud til at være vedvarende (Statens Institut for Folkesundhed 2018, 136), og dette er til trods for, at et af hovedformålene med skolereformen fra 2014 var at øge elevers trivsel i folkeskolen (Arnfred og Langager 2015, 264-65). Skolebørnsundersøgelsen fra 2018 konkluderer dog, at de fleste børn og unge trives, og at det er det store mindretal, der oplever svære trivselsproblemer (Statens Institut for Folkesundhed 2018). Ifølge Nielsen (2020) findes der ikke en entydig begrebsdefinition af trivsel. Samtidig findes der en række beslægtede begreber, som nuancerer og forstærker bestemte elementer i studier omkring trivsel (Nielsen 2020, 7). Et problem ved trivselsbegrebet er derfor, at det tillægges forskellige forståelser i relation til konteksten, hvor politikere, forskere, lærere og elever kan have forskellige opfattelser af, hvad det vil sige at trives. Flere af de nævnte trivselsstudier ovenfor beskæftiger sig med trivsel ud fra Sundhedsstyrelsens definition af mental sundhed, der defineres således:

Mental sundhed er en tilstand af trivsel, hvor det enkelte menneske kan udfolde sine evner, håndtere dagligdags udfordringer og stress og indgå i fællesskaber med andre mennesker. Mental sundhed er altså ikke kun fraværet af psykisk sygdom, men består også af psykologiske ressourcer og evner, som er nødvendige for at kunne udvikle sig og klare de udfordringer, der dukker op i alle menneskers liv (Sundhedsstyrelsen 2021).

Trivsel bliver ifølge Sundhedsstyrelsen målet for mental sundhed, og skal forstås ud fra den enkeltes oplevelse af trivsel. Herved bliver Sundhedsstyrelsens trivselsforståelse individfokuseret. Camfield et al. (2010) beskriver konceptuelle forskelle i trivselsforskningen (*wellbeing research*) og skelner mellem trivsel som en tilstand (*being*) og trivsel som et resultat (*outcome*). Trivselsbegrebet kan desuden defineres ud fra forskellige diskurser, der kan være bestemmende for, hvordan trivsel undersøges og måles (Wistoft 2019). Wistoft omtaler to centrale diskurser inden for trivsel: en *folkesundhedsdiskurs* og en *læringsorienteret diskurs*. Førstnævnte diskurs omhandler forebyggelse af trivsel, hvor sidstnævnte har fokus på trivselsfremme (Wistoft 2019, 22-25). Sundhedsstyrelsens forståelse af trivsel er primært placeret inden for folkesundhedsdiskursen, hvor det altså er centralt at forebygge individets trivsel. Ifølge Fattore et al. (2007) og Hamilton og Redmond (2010) er trivselsforskning omhandlende børn primært indsamlet med kvantitative metoder, der søger at måle børns trivsel objektivt, og hvor indikatorerne for trivsel er udviklet af voksne. Et objektivt defineret trivselsbegreb er problematisk ifølge en række internationale forskere (Soutter et al. 2014; Simmons et al. 2015; Graham et al. 2016; Thomas et al. 2016; Powell et al. 2018). Problematikken består blandt andet i, at elevers egne perspektiver på trivsel forbliver fraværende i forskningen, og at voksnes forståelser af børns trivsel dominerer den politiske dagsorden (Powell et al. 2018, 517).

I denne artikel søger vi ikke en objektiv definition af trivsel, men konstruerer i stedet et begreb ud fra elevers egne oplevelser af og med kroppen i skolen. Vi forsøger på den måde at supplere objektive og kvantitative trivselsbegreber med et elevdefineret trivselsbegreb. I flere trivselsstudier repræsenteres kroppen kvantitativt ud fra spørgsmål om vægt, hash, alkohol, cigaretter/e-cigaretter, kost, motion, søvn, seksuel aktivitet og somatiske symptomer (fx hovedpine, mavepine, ondt i ryggen mm.), men de kulturelle betydninger knyttet til kroppen undersøges ikke. Kroppens kulturelle betydninger kobles til skoleelevers subjektive erfaringer med kroppen i Danielsens ph.d.-afhandling fra 2016, der undersøger ikke trivsel men sundhed, og viser, hvordan sundhed som fænomen sættes igennem kropsligt hos elever. Det kropslige består i, at elever forsøger at leve op til særlige kropsidealer og kontrollerer sig selv gennem træning og kost (Danielsen 2016, 12). Danielsens kropslige elevperspektiv overlapper til dels med de måder, vi arbejder med trivsel på i denne artikel.

Til at forstå sammenhænge mellem krop og trivsel ud fra et elevperspektiv, anvender vi en multipel korrespondanceanalyse (MCA). Det betyder, at trivsel i artiklen bliver konstrueret som et flerdimensionelt rum, der udspringes af en række variable om elevers oplevelser af og med kroppen i folkeskolen. MCA'en tillader således at mange forskellige aspekter af trivsel kan analyseres samtidig. Fordi MCA også bevarer relationen mellem individ og analytiske fund, bliver det muligt at iagttage elevkroppenes interrelationelle

status i folkeskolens sociale rum af trivsel. I artiklen afgrænser vi trivsel til at vedrører skoletrivsel, forstået på den måde, at vi ikke beskæftiger os med trivsel *uden for* skolen, men *i* skolen. For at opsummere vil vores trivselsbegreb varetage et elevperspektiv og indfange interrelationelle og flerdimensionelle sammenhænge i folkeskolens 5., 7. og 9. klasser.

Tidligere forskning med MCA og børn/unge

MCA er tidligere blevet anvendt til at analysere mønstre af trivsel, livsstile og sundhed hos børn og unge, men er endnu ikke anvendt i en dansk folkeskolekontekst. I det følgende afsnit vil vi introducere til studier, der har anvendt MCA til at vise mønstre af sammenhænge mellem børn og unges trivsel, sundhed og livsstile. I 2000 undersøgte Batista-Foguet et al. livsstile blandt spanske elever på 11, 13 og 15 år. MCA'en blev konstrueret af spørgeskemadata fra tre perioder: i 1986, 1990 og 1994. Forskerne bag undersøgelsen fandt en generelt positiv udvikling af elevernes sundhed frem mod år 1994, men de fandt også kønnede og aldersbestemte forskelle i elevernes sundhed. Deres analyse viste, at drenge og piger bevæger sig parallelt igennem det sociale rum forskudt i relation til alder. Batista-Foguet et al. (2000) konkluderer, at drenge og piger er eksponeret for miljømæssige sundhedsrisici og udviklingen af en usund livsstil i samme grad, men at de to køn eksponeres på forskellige tidspunkter i livet (Batista-Foguet et al. 2000, 203). Et fransk studie fra 2006 anvendte MCA til at undersøge mønstre i 12-årige franske elevers livsstile (Platat et al. 2006, 501). Sundhedsforskningen har tidligere dokumenteret fordele ved at børn og unge er fysisk aktive og har sunde kostvaner, men Platat et al. (2006) var blandt de første forskere, der forsøgte at finde mønstre i elevers adfærd relateret til kost og fysisk aktivitet. Foruden at undersøge mønstre i elevers vaner om kost og motion, så forskerne også på, hvordan disse mønstre var fordelt i forhold til socioøkonomiske baggrundsfaktorer (Platat et al. 2006, 501). De identificerede to forskellige grupper af elever. Den ene gruppe blev defineret af fysisk aktivitet og indtag af frugt, grønt og juice, hvor den anden gruppe blev defineret af indtag af pommes frites eller chips, søde drikkevarer som det primære væskeindtag og indtag af mellemmåltider (*nibbling*) i forbindelse med at se fjernsyn (Platat et al. 2006, 504). Begge grupper er associeret med to socioøkonomiske baggrundsfaktorer: familie indkomst og forældres uddannelse. Jo lavere indkomst og uddannelse, des større chance for at eleverne var placeret i den inaktive gruppe (Platat et al. 2006, 504).

Et dansk studie fra 2011, foretaget af Järvinen & Østergaard, benyttede en MCA til at undersøge relationerne mellem 17-19-årige unge danskeres holdninger til stoffer og alkohol, forbrug af stoffer og alkohol samt venners forbrug af stoffer. I analyserne anvendte de spørgeskemadata efterfulgt af fokusgruppeinterviews (Järvinen and Østergaard 2011, 333). De fandt fire forskellige grupper af holdninger: *the anti-drug-position*; *the ambivalent position*; *the transitory position* og *the pro-drug position* (Järvinen and Østergaard 2011, 346). MCA er også anvendt til at vise sammenhænge mellem minoritetskategorier og trivsel. I 2016 analyserede Rodrigues mønstre i måder homofobisk mobning finder sted i en portugisisk skolekontekst. Rodrigues (2016) fandt fire mønstre af homofobisk mobning: maskulin vold (*masculine violence*), feminin vold (*feminine violence*), vold med mindre

oplevet indflydelse (*violence with less perceived impact*) og vold med større oplevet indflydelse (*violence with greater perceived impact*). En af hovedkonklusionerne var, at mænd blev ofre for vold i en tidligere alder end kvinder, hvor en anden hovedkonklusion var, at ingen af ofrene rapporterede volden til deres familier af frygt for at miste familiestøtte, når de afslørede en ikke-heteroseksuel orientering (Rodrigues et al. 2016, 191). Et andet studie, som anvender MCA til at se, hvordan minoritetskategorier kobles til sundhed, er Thitasan et al. (2019), der viste sammenhænge mellem seksuel orientering og sundhed. I dette studie blev MCA'en konstrueret ud fra data med thailandske og svenske studerende i alderen 16-18 år, og viste, at det at være en seksuel minoritet var associeret med det, der i artiklen beskrives som dårlig sundhed. Studerende, der kom fra dårligere socioøkonomiske kår, var desuden i øget risiko for at have dårlig sundhed (Thitasan et al. 2019, 67).

Resultaterne fra den introducerede forskning ovenfor viser, hvordan MCA kan anvendes til at undersøge trivsel, livsstile og sundhed eksplorativt, og kan vise mønstre af sammenhænge mellem kategorier. En styrke ved studierne er, at MCA anvendes til at få blik for trivsel, livsstile og sundheds interrelationelle status. En fælles udfordring ved de introducerede MCA-studier er imidlertid som nævnt at børne- og ungeperspektivet forbliver fraværende til fordel for de forståelser af begreberne forskerne selv varetager. Dette ses ved, at begreberne defineres kvantitativt forud for indsamlingen af data. Vi vil forsøge at overkomme denne udfordring ved at konstruere kategorier på baggrund af et indledende etnografisk studie. På den måde varetager vi et elevperspektiv på trivsel og reducerer indflydelse fra dominerende trivselsforståelser. Dette uddybes i artiklens dataafsnit.

Teoretisk afsæt

I konstruktionen af folkeskolens sociale rum af trivsel trækker vi i artiklen på Pierre Bourdieus (1984) relationelle perspektiv og forståelse af kulturelt forbrug. Som institutionel ramme udgør skolen en strukturerende struktur (Bourdieu 1977), som virker strukturerende for de elever, som er en del af skolen. Derfor antager vi, at når elever over tid deler en hverdag inden for de samme skolerammer, vil de socialiseres til at dele et sæt af *perceptual schemes*. Det betyder, at eleverne oparbejder ensartede måder at klassificere på. Elevernes klassifikationer skabes og genskabes i skolekonteksten, og kommer til udtryk som et kulturelt forbrug. Det kulturelle forbrug sætter sig i kroppen som en praktisk forbevidst viden: "The practical knowledge of the social world that is presupposed by 'reasonable' behaviour within it implements classification schemes (...) which function below the level of consciousness and discourse" (Bourdieu 1984, 470). Elevernes praktiske erfaringer af og med kroppen kan vi derfor anskue som et kulturelt forbrug, der delvist og over tid ensrettes i skolen. Elevernes kulturelle forbrug er interessant at få viden om, idet kulturelt forbrug, ifølge Batista-Foguet et al. 2000, har konsekvenser på kort og lang sigt når det kommer til sundhed, specifikke fysiske og intellektuelle færdigheder, tilknytning til skolen og senere arbejdslivet samt sociale relationer (Batista-Foguet et al. 2000, 174). Det kulturelle forbrug kan på den måde kobles til flere aspekter af elevers aktuelle og fremtidige hverdagsliv. Ifølge Bourdieu kommer en aktørs kulturelle forbrug til udtryk gennem smag (Bourdieu 1984, 46). Når en aktør udtrykker en bestemt smag, er det tegn på, at aktøren er skrevet ind i et socialt rum, hvor denne præference for smag får en symbolsk betydning. "Taste is a

practical mastery of distributions which makes it possible to sense or intuit what is likely (or unlikely) to befall – and therefore to befit – an individual occupying a given position in social space” (Bourdieu 1984, 468). Aktøren har på den måde tillært sig relevante opfattelses-kategorier i relation til de sociale rum som aktøren er en del af, hvor forskelle i smag er et resultat af smagens objektive indskrivning i kroppen (Bourdieu 1997, 25). På samme måde vil elever, som er en del af en bestemt skolekontekst, give udtryk for smagskategorier, som er relevante for den hverdag de deler og de kroppe, de har. Elevers smag er udtryk for et relationelt kulturelt forbrug, som også konstituerer afsmag. Dette beskriver Bourdieu (1984) således:

In matters of taste, more than anywhere else, all determination is negation; and tastes are perhaps first and foremost distastes, disgust provoked by horror or visceral intolerance (‘sick-making’) of the tastes of others (...) because each taste fells itself to be natural – and so it almost is, being a habitus – which amounts to rejecting others as unnatural and therefore vicious (Bourdieu 1984, 49).

Med afsæt i Bourdieus forståelser af smag og afsmag, undersøger vi hvordan elevers smag og afsmag for kroppen viser sig som kropsligt kulturelt forbrug, der skaber forskelle i adgang til trivsel i folkeskolen.

Vores konstruktion af det sociale rum har afsæt i Bourdieus feltanalytiske principper. Bourdieu og Wacquant (1996) definerer felt som: ”(...) et netværk eller en konfiguration af objektive relationer mellem forskellige positioner. Positionerne er objektivt defineret i kraft af deres eksistens og de bindinger, de påtvinger de aktører og institutioner, der udfylder positionerne” (Bourdieu and Wacquant 1996, 84). Af citatet fremgår det, at en position ikke kan eksistere i sig selv, og på samme måder eksisterer elevernes kroppe i relation til de andre kroppe i skolen. I forsøget på at opnå et elevperspektiv på trivsel, afdækker vi empirisk kun elevernes kulturelle forbrug. Derfor er artiklens analyse en kortlægning af et afgrænset socialt rum i et større felt af uddannelse. I sin analyse af kulturelt forbrug, *Distinction* (1984), viser Bourdieu, hvordan en aktørs sociale position er relateret til det kulturelle forbrug, den samme aktør er disponeret for. Disse forbrugspraktikker er således associeret med både volumen af den kapital aktøren besidder og kompositionen af denne kapital. Denne association, når den betragtes for hele det sociale rum, betegner Bourdieu som en strukturel homologi, hvormed han mener, at hhv. strukturen i kapitalbesiddelse og strukturen i kulturel konsumtion minder om hinanden (Bourdieu and De Saint Martin 1976). Dette homologe princip er centralt for denne artikels analyse, da vi med afsæt heri kan undersøge om sådan en homologi eksisterer. Dette gøres ved at konstruere først den ene af disse strukturer (som aktive spørgsmål i MCA’en) og dernæst se, hvorledes dispositionerne fordeler sig inden for denne struktur (som supplerende spørgsmål i MCA’en). Ved at gøre brug af det homologe princip undgår vi at reducere trivsel til enten at eksistere symbolsk eller materielt, fordi vi kan analysere både strukturer af positioner og positionerne i folkeskolens sociale rum af trivsel. Dette skyldes, at det symbolske rum af positioner afspejler de identificerede positioner i det sociale rum (Warczok and Beyer 2021, 3). En kapital er en ressource i et felt og defineres af, hvad der har værdi i feltet, hvor det er

aktørerne inden for et givent felt, der afgør, hvad der betragtes som værdifuldt (Bourdieu 1990, 122). Dette er et teoretisk argument for at varetage et elevperspektiv i forskning om elevtrivsel, idet eleverne selv er med til at afgøre, hvad der har værdi i det sociale rum, som undersøges.

Som allerede beskrevet, er trivselsbegrebet ikke en fast størrelse. Vi lader os derfor inspirere af teoretiske begreber, som kan hjælpe os til at forstå trivsel multidimensionelt. For at undersøge sammenhænge mellem trivsel, krop og elevers kulturelle forbrug er vi inspireret af begrebet sundhedskapital (Larsen et al. 2020). Sundhedskapital henviser til måder at investere i kroppen på, som kan veksles til sociale goder i et afgrænset socialt rum (Larsen et al. 2020, 2; Larsen 2021, 36). Det er således ikke 'sundt' at trække på sundhedskapital, men den som besidder kapitalen kan nyde godt af den sociale opdrift som knytter sig til sundhed. Det vil sige, at kroppen ser ud og performer på særlige måder, som gives social anerkendelse. Med begrebet undersøges således ikke hvad der objektivt og biomedicinsk er sundt, men begrebet anvendes til at få særlige indsigter i aspekter af folkeskoleelevers trivsel. Kroppen har muligvis altid været objekt for investeringer, men feltransformationer medvirker til, at kroppe i stigende grad er blevet statsligt frisatte (Larsen 2021, 102-103). Det vil sige, at kroppe er gjort fri af statens beskyttelse og sikkerhed, men ikke af dens kontrol. Staten er både tilbagetrukket, men også fremskudt (Lehn-Christiansen et al. 2016). Staten har kodet sin overvågning ind i kroppene, og aktører må i højere grad tage vare på sig selv. Kroppen skal løbende monitoreres og ikke længere blot med spejl og vægt men med en række teknologier (Lupton 2016). Nikolas Rose (2009) beskriver det som, at alle i stadig større grad må være opmærksomme og holde regnskab med egne kroppe og være det han kalder sin egen sundhedsøkonom (Rose 2009). Sundhedskapitalbegrebet er tidligere opdelt i fem underkategorier – kirurgisk krop, kemisk krop, mental krop, fysisk krop og ernæringskrop – og blev udviklet med afsæt i en række teoretiske og empiriske studier med unge og voksne fra Danmark og Norge (Larsen et al. 2007; Larsen and Morrow 2009; Larsen, Cutchin, and Harsløf 2013; Larsen og Hansen 2013; Larsen, Hindhede og Henriksen 2020; Larsen et al. 2020; Larsen 2021). MCA har ikke tidligere været anvendt til at undersøge børn og unges sundhedskapital. Femdelingen af sundhedskapitalbegrebet er teoretisk og metodisk designet til at forstå sundhedsprofessionelles sundhed, og kan ikke umiddelbart overføres til at undersøge folkeskoleelevers trivsel. For at varetage et elevperspektiv og samtidig reducere dominerende sundhedsforståelser har vi derfor valgt ikke at anvende den femdeling af sundhedskapitalbegrebet, som tidligere studier har gjort brug af. Desuden involverer femdelingen brugen af kirurgi, medicinering og diæter som måder at investere i kroppen på. Måder som i mindre eller ingen udstrækning har direkte relevans for danske folkeskoleelevers trivsel. Vores inspiration fra begrebet vedrører derfor investeringer i kroppen, som eleverne giver udtryk for at være optagede af i det indledende etnografiske studie. Vi undersøger med andre ord, hvad der tæller blandt eleverne i folkeskolen.

Data

Dette datasæt er indsamlet på baggrund af et indledende etnografisk studie på to offentlige folkeskoler med forskelle i elevsammensætning og forældrebaggrund. I det indledende studie blev der foretaget feltarbejde i seks klasser ligeligt fordelt mellem 5., 7. og 9. klasse.

Førsteforfatteren bag denne artikel besøgte hver klasse to gange inden for en periode på otte uger i foråret 2019. De tre klassetrin er valgt af tre grunde: først ud fra en formodning om, at forskelle og ligheder mellem elever fremstår tydeligere hvis der er afstand mellem klassetrinnene. Dernæst ud fra en antagelse om, at kroppens fysiske udvikling påvirker elevernes oplevelser af og med kroppen. Til sidst for at kunne sammenligne det indledende studies empiriske materiale med studier, der har lignende opdelinger (fx Skolebørnsundersøgelsen). Det empiriske materiale fra feltarbejdet består af observationsnoter, hverdagsinterviews og tegninger, og er primært inspireret af metodiske greb fra Bourdieus feltarbejde.

Det indledende studie blev gennemført forud for indsamlingen af denne artikels datasæt, for at sikre et elevperspektiv i konstruktionen af det spørgeskema, som er blevet sendt ud og efterfølgende analyseret. På den måde blev fund fra det indledende studie afgørende for udformningen af spørgeskemaet, formuleringen af spørgsmål og vægtningen af spørgsmål. Eksempelvis viste det indledende studie, at emner om krop, sociale medier og sundhed optog eleverne imens de var i skole samt når de blev interviewet om trivsel. Spørgeskemaet til denne artikels analyse bestod af 50 spørgsmål, og blev uddelt til 1408 elever i 5., 7. og 9. klasse på 33 forskellige skoler fra oktober 2019 til november 2020. De medvirkende elever blev rekrutteret ud fra principper om tilknytning til en offentlig folkeskole, geografisk spredning, repræsentation af små og store folkeskoler, forskelle i elevsammensætning og forskelle i elevbaggrunde. Skolerne er placeret i 30 forskellige kommuner, hvoraf størstedelen er placeret i Storkøbenhavn samt Aarhus og omegn. I slutningen af indsamlingsprocessen målrettede vi rekruttering efter områder, der var mindre repræsenteret, for at opnå en større geografisk spredning. Indsamlingen af data har været underlagt forskellige begrænsninger, og er derfor ikke foretaget systematisk. Dette skyldes blandt andet begrænsede ressourcer til frikøb af lærere samt en særlig etisk opmærksomhed på denne elevgruppe, hvor deltagelse kræver en institutionel godkendelse. Dataene er derfor indsamlet ved, at vi har henvendt os direkte til skoleledere, sekretærer og skolelærere samt til eget netværk. Lærerne valgte, om skemaet skulle uddeles i papirformat eller online, og eleverne blev bedt om at udfylde spørgeskemaet i deres egne klasseværelser. I introduktionen til spørgeskemaet stod, at eleverne skulle svare på spørgsmålene, som hvis de var sammen med deres klassekammerater. Otte besvarelser blev udfyldt hjemme hos eleverne selv under Corona-nedlukning i foråret 2020, og her fik eleverne samme introduktion. Denne indsamlingsstrategi betyder imidlertid også, at elevgrupper med særlig lav økonomisk, kulturel og social kapital kan være ekskluderet fra vores data. Dette tog vi forbehold for ved at fokusere rekrutteringen mod skoler med lavere socioøkonomisk reference i sidste del af indsamlingsperioden.²

Det endelige datasæt består af 1309 spørgeskemabesvarelser fra 31 offentlige folkeskoler, med 12 aktive variable og 38 aktive kategorier. 74 besvarelser blev valgt fra til den endelige analyse, idet de ikke var fuldt besvaret, og 25 besvarelser blev ekskluderet, fordi de var udfyldt af elever, som ikke var tilknyttet en offentlig folkeskole. Kønsfordelingen i datasættet er 51 % piger og 49 % drenge. Det har ikke været muligt for os at medtage flere køn i undersøgelsen, idet mindre end 1 % af de adspurgte havde markeret '*transperson*' eller '*andet*'. På indsamlingstidspunktet gik 463 af eleverne i 5. klasse, 493 i 7. klasse og 353 i 9. klasse. Eleverne blev både stillet spørgsmål om egne oplevelser (intrasubjektivitet)

og klassekammeraternes oplevelser (intersubjektivitet) med krop og trivsel, for at styrke det relationelle blik.

Sundhedskapital repræsenteres i spørgeskemaets variable om krops- og højdeopfattelse, lyst til ændring af udseende i relation til at blive dømt af andre, bad efter idræt samt fysisk aktivitet. De øvrige aktive variable er grupperet ud fra temaer om sociale medier, sociale tilhørsforhold og forestillinger om klassekammeraters meninger om mærketøj samt kroppens udseende. Til sidst i skemaet fremgår elevernes baggrundsvariable. De aktive variable fremgår af Tabel 1. For at få yderligere indsigt i variablene henviser vi til artiklens bilag 1. Variablene i analysen behandles som nominalskalaer, men var designet som nominale, ordinale, Likert-skalaer samt en enkelt intervallskala. Ved forberedelse af data har vi fulgt de gængse forskrifter for MCA: ensartet variabelstruktur og ingen lavfrekvente kategorier (Hjellbrekke 2019, 94; Frederiksen 2010, 143; Le Roux and Rauanet 2010, 62). Vi har derfor krydskodet enkelte variable og tilpasset antal af svarkategorier samt omkodet Likert-variable fra fem til tre kategorier for at undgå Guttman-effekter. Vi har desuden søgt at eliminere endogen varians, ved gennem X^2 -test at fjerne den ene af stærkt korrelerede (og derfor redundante) variable. En række variabelpar har en signifikant indbyrdes korrelation, og i disse tilfælde er kun den mest bidragende variabel aktiv i konstruktionen af skyen. Da vi er interesseret i at analysere elevernes dispositioner af sundhedskapital i relation til trivsel, har vi sat elevernes oplevede sundhedskapital til at være aktive.

Variable om sundhedskapital	Variable	Kategorier	N	Bidrag akse 1	Bidrag akse 2
Vurdering af egenkroppen	Kropsopfattelse	For tyk	382	8,5	0,2
		For tynd	185	0,1	2,0
		Passende	742	5,1	0,1
	Højdeopfattelse	For høj	174	1,9	0,6
		For lav	391	0,3	1,2
		Passende	744	1,1	1,3
	Dømmer udseende & lav krop om eller accepter krop	Accepter & dømmer: høj grad	223	6,1	0,1
		Accepter & dømmer: lav grad	602	4,7	0,3
		Lav om & dømmer: høj grad	218	6,3	0,3
		Lav om og dømmer: lav grad	117	0,4	2,1
	Har det okay med at gå i bad efter idræt	Meget høj grad	330	4,7	0,0
		I nogen grad	451	0,1	0,4
		I lav grad	197	0,8	0,0
Slet ikke		217	5,9	0,9	
Timer fysisk aktiv	0-4 timer	378	2,3	0,4	
	5-8 timer	614	0,3	1,3	
	9 timer eller derover	317	0,9	5,0	
Sociale medier vigtigt	Sociale medier er	Enig	592	1,5	13,3
		Hverken/eller	458	0,0	9,7

		Uenig	259	2,6	1,9
	Det er okay at andre tager billeder af mig	Enig	466	0,7	15,0
		Hverken/eller	557	0,0	3,7
		Enig	286	1,2	5,0
	Bruger for mange timer på sociale medier i timerne	Enig	425	2,6	6,5
		Hverken/eller	382	0,0	0,3
		Uenig	502	2,2	3,7
Socialt tilhørsforhold	Føler sig som en del af en tætgruppe	Enig	933	2,5	3,5
		Hverken/eller	271	1,6	6,4
		Uenig	105	7,2	2,3
	Føler sig udenfor	Enig	370	6,2	2,0
		Hverken/eller	599	0,0	1,2
		Uenig	340	6,1	0,0
Hvordan andre i klassen opfattes	De fleste i klassen går op i mærketøj	Enig	551	0,8	3,9
		Hverken/eller	181	0,7	2,7
		Uenig	577	0,0	0,3
	De fleste i klassen har et afslappet forhold til sit udseende	Enig	631	6,5	0,6
		Hverken/eller	543	2,4	1,4
		Uenig	135	5,7	0,5

Tabel 1, Aktive variable, kategorier og bidrag. Fed: Kategorier der bidrager over gennemsnittet (100/38 = 2,6).

Korrespondanceanalysen

Korrespondanceanalysen (CA) var en af Bourdieus mest anvendte analysemetoder, idet den er i stand til at komplettere distinktioner og positioner i det sociale rum (Le Roux and Rouanet 2010, 4–5). Analysemetoden blev især brugt i hans analyser af kulturel og økonomisk kapital i *Distinction* (1984). Bourdieu udviklede CA, der kan analysere to variable, til en multipel korrespondanceanalyse (MCA), som kan analysere et ubegrænset antal af variable (Le Roux and Rouanet 2010, 5). Bourdieu benyttede sig blandt andet af MCA i sine værker *Homo Academicus* (1988), *La Noblesse d'Etat* (1989) og *Structures Sociales de l'Économie* (2000) (Le Roux and Rouanet 2010, 5). Mange forskere har senere været inspireret af Bourdieus multidimensionelle tilgang, når relationer mellem social klasse, kulturel smag og kapital skulle undersøges (Flemmen et al. 2017; Savage et al. 2013; Warczok and Beyer 2021; Börjesson et al. 2016; Frederiksen 2018).

MCA er en eksplorativ analysemetode, der er velegnet til at opsummere komplekse mønstre blandt et stort antal kategoriske variable og visualisere disse mønstre i et geometrisk socialt rum (Le Roux and Rouanet 2010, 2 og 12). Ved at anvende MCA konstrueres to multidimensionelle skyer, en individualsky og en kategorisky, som visualiseres grafisk i et geometrisk rum (Le Roux and Rouanet 2010, 2). I individualskyen vil aktørers position placeres i relation til hinanden ud fra deres svarmønstre. Derfor vil to aktørers position i et geometrisk rum være ens, hvis de har svaret det samme i et spørgeskema, og omvendt være i modsætning, hvis deres svarmønstre afviger fra hinanden (Le Roux and Rouanet 2010, 6). I kategoriskyen bliver svarkategoriernes position bestemt af, hvor ofte de optræder i aktørers svarprofiler. Derfor vil svarkategorier, der ofte optræder i samme svarprofiler være

placeret tæt på hinanden. Omvendt vil svarkategoriernes position være langt fra hinanden, hvis de sjældent optræder i de samme aktørers svarprofiler (Frederiksen 2010, 136). Således udtrykkes korrelation som afstand i en MCA. Til artiklens analyse anvendes en specifik multipel korrespondanceanalyse (sMCA), hvilket indebærer, at analysen begrænses til de teoretisk fortolkelige kategorier (Le Roux and Rouanet 2010, 61; Le Roux and Rouanet 2004, 203–13). Ifølge opfinderen af korrespondanceanalysen, Jean-Paul Benzécri, skal modellen følge dataen og ikke det modsatte. I 1973 beskrev han det således: “Le modèle doit suivre les données, non l’inverse . . . ce dont nous avons besoin, c’est d’une méthode rigoureuse qui extraie des structures à partir des données.” (Benzécri 1973, 6). På samme måde anvender vi sMCA til at få indsigt i de strukturer, som omfordeler trivsel blandt elever i den danske folkeskoles 5., 7. og 9. klasser.

Opdelinger i folkeskolens sociale rum af trivsel

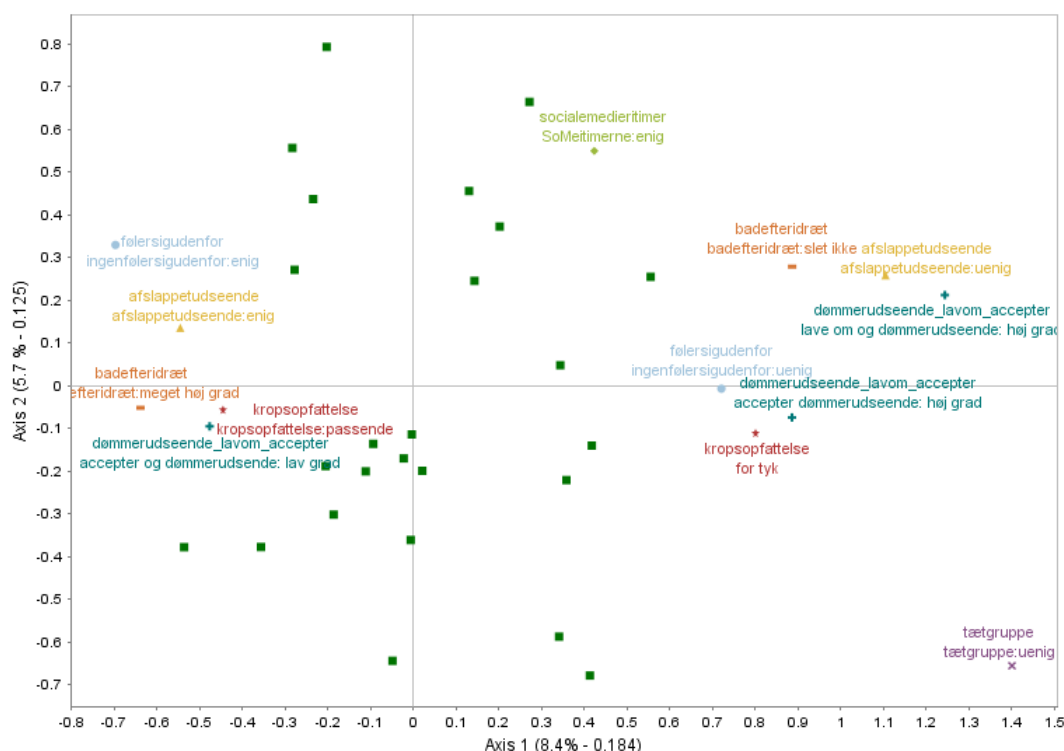
Den gennemførte sMCA genererer en sky af dimensionalitet på 28. Nedenfor i Tabel 2 ses egenverdier af disse akser (dvs. forklarende variansandel for hver enkelt akse). Vi følger i beregningen af den forklarede varians Benzécri's modificerede variansrater (Le Roux and Rouanet 2010, 39). I overensstemmelse med Kaisers kriterie tilstræber vi at analysere akser, så vi opnår en andel af forklaret varians på 80 % (Le Roux and Rouanet 2010, 25–26; Hjellbrekke 2019, 18 og 37; Frederiksen 2010, 146). I denne analyse er første akse modificerede bidrag på 69,1 % og anden akse modificerede bidrag på 13,5 %. Samlet bidrager de to første akser med 82,6 % til forklaringen af den samlede varians, og vi kan derfor nøjes med at fortolke disse akser.

Akse	Aksens variation (egenværdi)	Benzécri's modifice- rede variansrater (%)
1	0,184	69,1
2	0,125	13,5
3	0,113	7,7
4	0,100	3,1
...

Tabel 2: Egenverdier x akser.

Egenverdierne i Tabel 2 antyder, at vi kunne beholde tredje akse, idet den bidrager med 7,7 % af forklaringen til den samlede varians, og plottet først ’knækker’ efter denne akse (Hjellbrekke 2019, 18 og 100). I en kontrolanalyse af den tredje akse fandt vi, at de variable der bidrog til forklaringen af variansen på tredjeaksen, ikke var teoretisk meningsfulde i forbindelse med at undersøge trivsel. Vi vælger derfor at beholde akse 1 og akse 2 til den endelige analyse, med udgangspunkt i Benzécri's fremhævelse af, at fortolkningen af en MCA ikke kan reduceres til statistiske overvejelser, men må være teoretisk informeret: ”interpretation is the best kind of validation” (Hjellbrekke 2019, 100). I den følgende anden del af artiklen vil vi fortolke henholdsvis de kategorier, som bidrager til variansen på akse 1 og efterfølgende de kategorier, som bidrager til variansen på akse 2.

Første akse: Kropsopfattelse og sociale relationer

Figur 1, Oversigt over akse 1 og 2. Der vises kun kategorier, som bidrager til variansen på akse 1. En uddybende forklaring af variable fremgår af bilag 1.

I Figur 1 illustreres det hvordan kategorier der bidrager til variansen på førsteaksen, fordeles sig over akse 1 og 2. Akse 1 forklarer 69,1 % af den samlede varians, og i en overordnet fortolkning af akse 1 ses, at variable om kropsopfattelse og sociale relationer bidrager mest til forklaringen af variansen. I fortolkningen af akse 1 forstår vi variable om kropsopfattelse som en type sundhedskapital, idet disse variable antyder en særlig doxa om kroppen i skolen. Yderst på den negative side af origo finder vi svar som *'ingenfølersigudenfor: enig'*, *'badeferidræt: meget høj grad'*, *'afslappetudseende: enig'*, *'accepter krop og dømmerudseende: lav grad'* samt *'kropsopfattelse: passende'*. Samlet set udtrykker kombinationen af disse svarkategorier en accepterende kropsopfattelse og en positiv vurdering af fællesskabet i klassen (ingen føler sig uden for). Elever der har svaret med denne kombination af kategorier investerer i kroppen på måder, der kan skabe stærke sociale relationer til de andre i klassen. Kategorierne demonstrerer ikke, hvilke typer af investeringer eleverne gør, men antyder, at investeringerne følger det sociale rums logikker for passende investeringer.

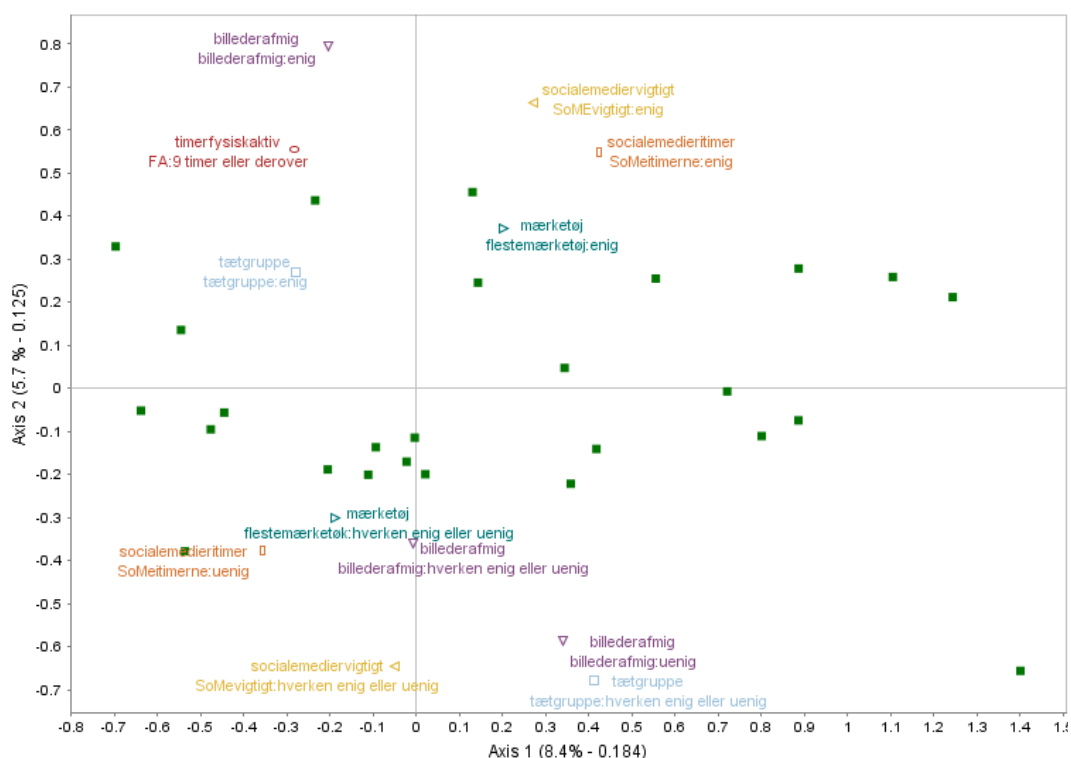
De accepterende vurderinger af kroppen og klassens stærke fællesskab skal fortolkes i modsætning til de vurderinger, som ses positivt for origo på akse 1. Svarkategorien om at være *'for tyk'* er placeret negativt for origo på akse 1, og viser at en *'passende'* krop står i modsætning til en *'for tyk'* krop. På den positive side er svarkategorien *'tætgruppe: uenig'* positioneret yderst på akse 1. På den positive side af origo ses også svarkategorierne *'lav-kropom og dømmerudseende i høj grad'*, *'afslappetudseende: uenig'*, *'badeferidræt: slet*

ikke', 'accepterkrop og dømmesudseende i høj grad' og 'kropsopfattelse: for tyk'. Kombinationen af disse svarkategorier på den positive side udtrykker en fordømmende kropsopfattelse og en oplevelse af ikke at være en del af en tæt gruppe i klassen. Samtidig viser disse aktørers placering, at de kun begrænset, eller slet ikke, er i stand til at oparbejde sundhedskapital. Begrænset adgang til sundhedskapital kan derfor kobles til frygten for at blive dømt på sit udseende. Svarkategorien 'socialemedieritimerne: enig' er også placeret på den positive side af origo, og viser en sammenhæng mellem et ønske om at anvende sociale medier mindre i timerne og en fordømmende vurdering af egen krop. Dette kan indikere, at en begrænset sundhedskapital medvirker til, at elever sætter højere krav til sig selv om at oparbejde kulturel kapital i form af faglig viden. Variable om 'lavkropom og dømmesudseende' og 'accepterkrop og dømmesudseende' bidrager også til variansen på akse 1. Vi fortolker variabelens placering som udtryk for, at en fordømmende vurdering af egen krop hænger sammen med en generel frygt for at blive fordømt på sit udseende. Elever på den positive side af akse 1 er derfor begrænset i at leve op til det sociale rums doxa. Opsummerende viser fortolkningen af akse 1, at akse beskriver en modsætning mellem fordømmende og accepterende kropsopfattelser, samt forskelle i måder at håndtere fordømmende kropsopfattelser på. På den positive side af førsteaksen ses to måder hvorpå eleverne håndterer frygten for ikke at leve op til det sociale rums doxa; den ene vedrører et ønske om at acceptere kroppen, som den er, og den anden vedrører et ønske om, at lave kroppen om. På den negative side af akse 1 ses, i modsætning til den positive side, at en accepterende kropsopfattelse hænger sammen med et fravær af frygt for at blive fordømt på sit udseende samt et ønske om at acceptere kroppen, som den er.

Anden akse: Sociale medier, sociale relationer og adfærdsrelateret sundhedskapital

Figur 2 (næste side) viser de kategorier, som bidrager til variansen på andenaksen fordelt over akse 1 og 2. Akse 2 forklarer 13,5 % af den samlede varians, hvoraf variable om sociale medier bidrager mest til forklaringen af denne akse. Ligesom på akse 1, bidrager variable om sociale relationer højt på akse 2. Variable om adfærdsrelateret sundhedskapital bidrager også til andenaksens konstruktion. Med adfærdsrelateret sundhedskapital menes kategorier, som beskriver sundhedsadfærd (fx fysisk aktivitetsniveau). Dermed er akse 2 udtryk for sociale medier, sociale relationer og adfærdsrelateret sundhedskapital. Den yderste svarkategori på den negative side af origo er 'tætgruppe: hverken enig eller uenig'. Heraf kan vi udlede, at elever som placeres tæt på denne kategori i folkeskolens sociale rum af trivsel, ikke oplever at have stærke sociale relationer til andre elever i klassen. Den næstyderste svarkategori på den negative side af origo er 'socialemediervigtigt: hverken enig eller uenig'. Denne kategori viser, kombineret med kategorien 'socialemedieritimerne: uenig', at den negative side af akse 2 beskriver et fravær af at tage aktivt stilling til sociale medier eller aktivt at have valgt sociale medier fra. Desuden findes svarkategorierne 'billeder af mig: uenig', 'billeder af mig: hverken enig eller uenig' og 'flestemærketøj: hverken enig eller uenig' på den negative side af akse 2. Kombinationen af disse kategorier beskriver et fravær af lyst til at blive taget billeder af, samt at mærketøj ikke opleves at have en særlig status blandt klassens elever. Samlet set fortolker vi kombinationen af disse

variable som et fravær af adfærdsrelateret sundhedskapital, idet de står i modsætning til variable på den positive side af origo.

Figur 2, Oversigt over akse 1 og 2. Der vises kun kategorier, som bidrager til variansen på akse 2. En uddybende forklaring af variable fremgår af bilag 1.

Når vi undersøger distinktioner i de aktive kategorier, som vedrører adfærdsrelateret sundhedskapital på akse 2, kan vi se mønstre som relaterer sig til det sociale rums doxa. Adfærdsrelateret sundhedskapital repræsenteres i svarkategorier om højt fysisk aktivitetsniveau ('*timer fysisk aktiv FA: 9 timer eller derover*') og værdien af mærketøj ('*flestemærketøj: enig*'). Placeringen af svarkategorierne betyder, at adfærdsrelateret sundhedskapital kan indløses ved at dyrke fysisk aktivitet i minimum ni timer om ugen og ved at investere i mærketøj. Adfærdsrelateret sundhedskapital kan i nogle tilfælde hænge sammen med et aktivt forbrug af sociale medier, idet svarkategorier vedrørende adfærdsrelateret sundhedskapital optræder samme sted i det sociale rum som svarkategorier om tilvalg af sociale medier. Med andre ord beskæftiger akse 2 sig med adfærdsrelateret sundhedskapital i et fysisk og et virtuelt klasserum. I modsætning til svarkategorien '*tætgruppe: hverken enig eller uenig*', på den negative side af origo, findes kategorien '*tætgruppe: enig*' på den positive side. Dette modsætningsforhold illustrerer, at elever som er placeret positivt for origo, oplever at indgå i tættere sociale relationer med sine klassekammerater, sammenlignet med de elever som er placeret negativt. Svarkategorierne '*socialemedieritimerne: enig*' og '*socialemediervigtigt: enig*' på den positive side af origo viser, at eleverne i denne del af det sociale rum aktivt tager stilling til sociale medier. Med den aktive stillingtagen følger, at sociale medier er vigtige for eleverne, samt at eleverne gerne vil bruge medierne mindre

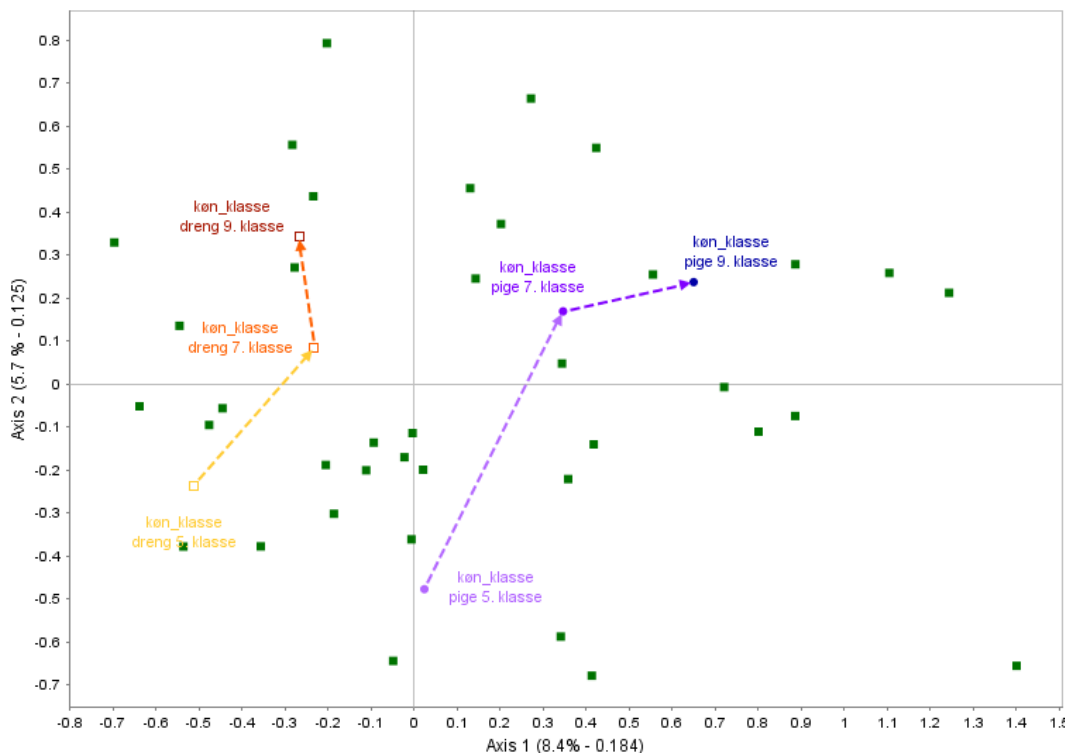
i timerne. På den måde hænger et aktivt forbrug af sociale medier sammen med elevernes bevidsthed om sociale mediers muligheder og begrænsninger i en skolekontekst. Derudover er svarkategorien *'billeder af mig: enig'* placeret tæt på kategorier om adfærdsrelateret sundhedskapital. Ud fra disse kategoriers placeringer tolker vi, at aktører på den positive side af andenaksen investerer i kroppen på måder, som er værdifuld for folkeskolens sociale rum af trivsel. Det opleves derfor ikke problematisk, når en aktørs klassekammerater dokumenterer hendes/hans krop igennem billeder, da kroppen efterlever det sociale rums doxa. Investeringer i kroppen og dokumentation heraf kan akkumulere kapital i det sociale rum af trivsel. Disse typer af investeringer kan ses i modsætning til de investeringer, som gøres på den negative side af andenaksen, hvor investeringer i kroppen, sociale medier og sociale relationer er fraværende eller ikke-mulige. MCA'en forklarer imidlertid ikke, om investeringer i kroppen og sociale medier akkumulerer sociale relationer eller omvendt.

For at opsummere forskellene i folkeskolens sociale rum af trivsel, viser Akse 1 distinktioner i kropsopfattelser og sociale relationer, hvor en accepterende kropsopfattelse hænger sammen med en oplevelse af, at klassen har et stærkt socialt fællesskab samt et fravær af at blive dømt på sit udseende. Omvendt hænger en fordømmende kropsopfattelse sammen med en oplevelse af, at de sociale relationer i klassen er svage samt en frygt for at blive fordømt på sit udseende. Akse 2 viser distinktioner i måder at anvende sociale medier på, adgang til sociale relationer i klassen og adfærdsrelateret sundhedskapital. Her ses, at investeringer i sociale medier, fysisk aktivitet og mærketøj hænger sammen med en oplevelse af, at de sociale relationer i klassen er stærke, hvorimod et fravær af disse investeringer begrænser adgang til at vurdere de sociale relationer i klassen som stærke.

Supplerende variable: Køn og klassetrin

I denne del af artiklen undersøger vi, hvordan folkeskolens sociale rum af trivsel struktureres af supplerende variable om køn og klassetrin, for at forstå det sociale rums struktur samt sammenhænge mellem elevernes positioner og dispositioner. Herved viser vi, hvordan der foreligger en homologi mellem de aktive variable og de supplerende variable i folkeskolens sociale rum af trivsel. I det følgende afsnit vil vi vise de to køns rejse i det sociale rum. Til at gøre dette projiceres alle gennemsnitlige punkter for variable om køn og klassetrin ind i skyen af individer.

På akse 1 i Figur 3 (næste side) ses, at de tre svarkategorier *'dreng 5. klasse'*, *'dreng 7. klasse'* og *'dreng 9. klasse'* er placeret på den negative side af origo. Dette indikerer, at drengene overordnet set har en mere accepterende kropsopfattelse, og vurderer at der er stærke sociale relationer i klassen sammenlignet med pigerne, idet de tre svarkategorier *'pige 5. klasse'*, *'pige 7. klasse'*, og *'pige 9. klasse'* er placeret på den positive side af origo på akse 1. Af Figur 3 ses også, hvordan svarkategorierne er placeret i forhold til hinanden, og hvordan klassetrin virker ind på udviklingen af kropsopfattelse og sociale relationer. På akse 1 bevæger drengene sig fra at have en accepterende kropsopfattelse i 5. klasse, til en mindre accepterende kropsopfattelse i 7. klasse. I 9. klasse bliver drengenes kropsopfattelse igen mere accepterende, men er dog mindre accepterende end i 5. klasse.

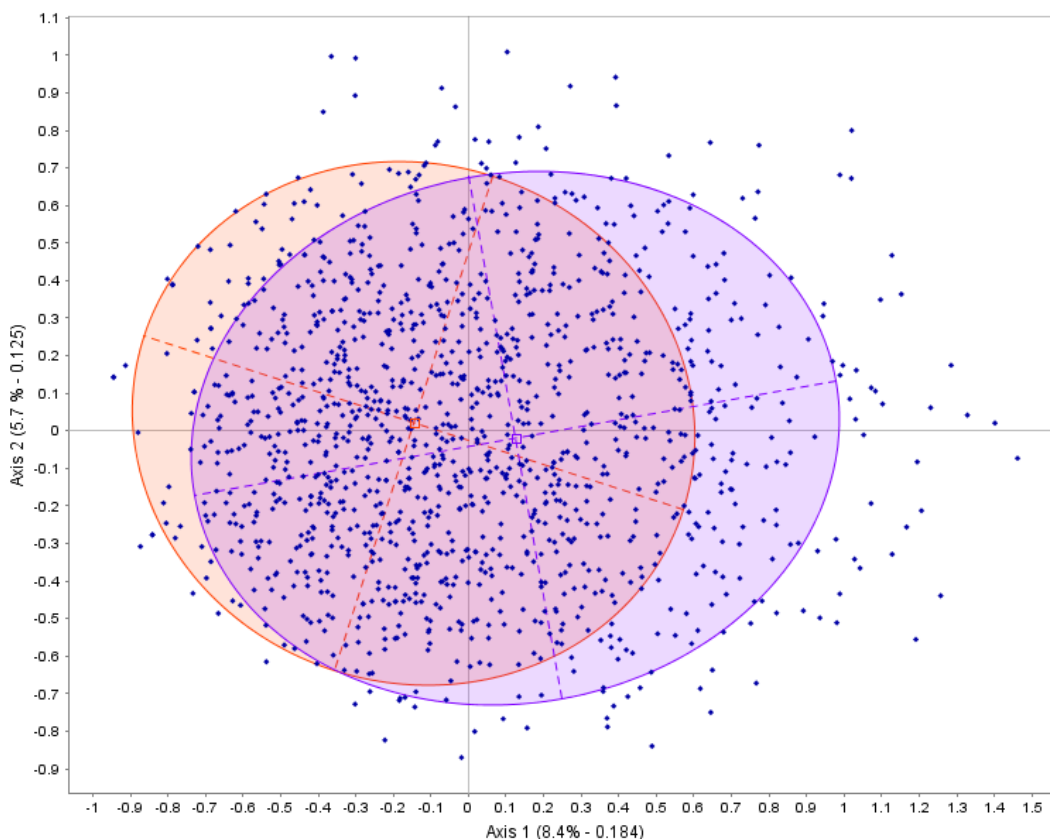

Figur 3, Køn og classes (supplerende variable) rejse i folkeskolens sociale rum af trivsel fordelt over akse 1 og 2.

Samme bevægelse gør sig gældende i forhold til drengenes sociale relationer i klassen. Når vi undersøger drengenes rejse på akse 2 i Figur 3 ses, at drengene bevæger sig fra at mene, at sociale medier er en mindre vigtig del af deres hverdag i 5. klasse, til at have en mere neutral holdning i 7. klasse, og til at vurdere sociale medier som værende mere vigtige i 9. klasse. Drengenes opadgående rejse langs akse 2 er også et udtryk for, at de investerer mere i kroppen, når de bliver ældre. Hvis vi ser på pigernes rejse i folkeskolens sociale rum af trivsel, kan vi langs akse 1 se, at de går fra at have en mere neutral kropsopfattelse i 5. klasse, til en mere fordømmende kropsopfattelse i 7. klasse og ender ud med en mere fordømmende kropsopfattelse i 9. klasse. Pigernes rejse langs akse 1 illustrerer også, at stigning i klassetrin hænger sammen med en øget vurdering af, at de sociale relationer i klassen er svage, og hvor risikoen for at være uden for klassens fællesskab øges. Pigernes rejse på akse 2 er, ligesom drengenes, opadgående, og illustrerer, at adgang til trivsel skabes ved at øge investeringer i kroppen, forhøje aktivitet på sociale medier samt skabe tætte relationer i klassen. En forskel på de to køns rejser i det sociale rum består i, at pigernes rejse er længere, og at de bevæger sig længere i det sociale rum fra 5. til 7. klasse, end drengene gør. Derimod er pigernes rejse fra 7. til 9. klasse på akse 2 relativt kort og drengenes længere. Det betyder, at pigerne generelt set er yngre end drengene, når de orienterer sig mod kropslige investeringer og sociale medier.

Figur 4 visualiserer distinktioner i kønnenes positioner ved brug af en koncentrations-ellipse. En ellipse indfanger en svarkategori samlede varians, og viser, hvordan 95 % af

de aktører, der har valgt denne svarkategori, er placeret, hvis de var jævnt distribueret (Le Roux & Rouanet, 2010, 69; Frederiksen 2010, 186).

Figur 4, Koncentrationsellipser af subskyer fordelt over akse 1 og 2. Drengene (orange) og piger (lilla).

Ud fra figur 4 kan vi konkludere, at den orange ellipses interne polarisering er stærkere end den lillas, når vi kigger på ellipsens form langs akse 1. Dette betyder, at drengene svarer mere ensartet, når det kommer til spørgsmål om kropsopfattelse og sociale relationer i klassen sammenlignet med pigerne. Dog er forskellen relativt lille. Samtidig er den orange ellipses origo koncentreret om venstre side af førsteaksen, og den lilla ellipses origo koncentreret om højre. Figur 4 viser dermed, i overensstemmelse med figur 3, at drengene har en mere accepterende kropsopfattelse og vurderer, at de sociale relationer i klassen er stærke. Dette er til forskel fra pigernes mere fordømmende kropsopfattelse og oplevelse af, at de sociale relationer i klassen er svage. Ellipsernes form langs akse 2 er tilsvarende, og vi kan derfor konkludere, at klassetrin relaterer sig til de to køns rejse i folkeskolens sociale rum af trivsel på lignende måder, når det kommer til brug af sociale medier, adgang til sociale relationer og investeringer i adfældsrelateret sundhedskapital.

Supplerende variable om social klasse

Med analysen i *Distinction* (1984) viste Bourdieu distinktioner i social klasse. Han beskrev senere, hvordan et felts reproduktionsmekanisme medvirker til, at en aktør der allerede er

i besiddelse af en bestemt mængde kapital, har nemmere ved at tilegne sig yderligere kapital (Bourdieu 1997, 37). Det betyder, at klasseforskelle reproducerer sig selv. Med afsæt heri kan vi forvente, at elever som har oparbejdet kapital *før* folkeskolen, har en social fordel i folkeskolen. Samtidig skaber det en forventning om, at elever der har oparbejdet sociale fordele i 5. klasse, også vil være i stand til at akkumulere disse fordele i henholdsvis 7. og 9. klasse. I vores forsøg på at undersøge distinktioner i elevers trivsel i relation til social klasse kan vi imidlertid ikke konkludere en meningsfuld sammenhæng. Vi har undersøgt to supplerende variable om social klasse, hvoraf den ene er repræsenteret ud fra Undervisningsministeriets socioøkonomiske reference² og den anden ud fra Danmarks Statistiks opdeling af kommuner.³ Den socioøkonomiske reference giver et estimat på, hvilken karakter en 9. klasses elev forventes at få i gennemsnit på en given skole, og er udregnet med viden om forældres uddannelse, stilling, indkomst og etniske baggrund. Med udgangspunkt i den socioøkonomiske reference har vi inddelt vores data i tre kategorier: *'under middel'* hvis gennemsnitskarakteren for skolen er mindre end 7 på karakterskalaen, *'middel'* hvis gennemsnitskarakteren er mellem 7 og 7,9 og *'over middel'* hvis gennemsnitskarakteren er 8 eller derover. Danmarks Statistik har opdelt kommuner på baggrund af indbyggertal og ledighed i kommunen. Vi har omkodet kommunerne⁴ og opdelt dem i fire svarkategorier: *'hovedstadskommune'*, *'storbykommune'*, *'provinskommune'* og *'landkommune'*. Samlet set må vi konkludere, at vi ikke på baggrund af vores empiriske konstruktionsarbejde kan iagttage strukturelle forskelle i elevers trivsel, når det kommer til sociale klasseforskelle repræsenteret som socioøkonomisk reference eller kommuneopdeling.

Diskussion

Artikels analysefund indikerer, at elevernes oplevelser af og med kroppen kan kobles til trivsel i folkeskolen. Samtidig ses, at sundhedskapital er konverterbar i folkeskolen, og kan fungere på lignende måder som andre kapitaltyper. Analysen af udvalgte supplerende variable i artiklen viser distinktioner mellem drenge og pigers adgang til trivsel i folkeskolen, hvor piger generelt har dårligere adgang til trivsel sammenlignet med drenge. Distinktionen mellem de to køn tyder på, at drenge har nemmere ved at akkumulere sundhedskapital end piger. Samtidig tyder det på, at sundhedskapital er vigtigere at have adgang til som pige end som dreng for at trives i folkeskolen. Dette har ligheder med Bourdieus analyse af hvordan den kvindeskønnede krop er dobbelt objekt for opmærksomhed både fra sig selv og fra omverdenen (Bourdieu 1999).

Med MCA visualiseres trivsels multidimensionalitet, men analysemetoden forklarer ikke, hvorfor rummet er struktureret, som det er. Artiklens analysefund giver derfor anledning til at generere nye hypoteser om skoleelevers trivsel. En hypotese kan eksempelvis lyde: ”hvordan påvirker social klasse elevers trivsel?”. Inden for sociologien har der været debat om, hvorvidt social klasse overhovedet eksisterer i Danmark grundet statens omfordeling af ressourcer. I 2008 demonstrer Stine Faber med sin ph.d.-afhandling at sociale klasseforskelle findes i Danmark og påpeger, at social klasse skal undersøges på nye måder. Med afsæt i Beverley Skeggs (1997) kritiserer Faber, at forskere har en tilbøjelighed til at undersøge social klasse inden for en akademisk ramme, og derfor ikke indfanger klasseforskellene imellem forskellige aktørgrupper (Faber 2008, 6–7). I sin ph.d.-afhandling fra

2017 viser Iben Charlotte Aamann, hvordan social klasse eksisterer i folkeskolen. Aamann (2017) argumenterer for, at livsstilsfaktorer er formet af middelklassens normer for sundhed, og kritiserer den forklaringskraft livsstilsfaktorer ofte får tildelt i forbindelse med forskning om ulighed i sundhed (Aamann 2017, 18). Aamanns kritik af livsstilsfaktorer er blandt andet formet af Michael Gideon Marmot (2006) og Jon Ivar Elstads (2013) argumenter om, at strukturelle forhold har større betydning for aktører i de lavere klassers overfyldelse og overdødelighed, end individuelle livstile har (Aamann 2017, 79). Tidligere i år blev der desuden udgivet et studie, som viste, at universitetsstuderendes der mistrives socialt og har en negativ oplevelse af egen krop, oftere kommer fra hjem med lav socioøkonomisk baggrund (Romani et al. 2021, 1). Aktuel forskning giver derfor anledning til at antage, at der stadig er sociale klasseforskelle i skolen i dag, men at kategorier om social klasse skal tilpasses konteksten.

Vi vurderer, at der kan være mindst tre årsager til, at vi ikke har kunne dokumentere sammenhænge mellem social klasse og elevers trivsel. En årsag er, at der er en sandsynlighed for, at social klasse ikke indfanges tilstrækkeligt i surveydataen grundet vores metodiske fremgangsmåde. For at have sikret bred repræsentation af social klasse kunne vi med fordel have indsamlet surveydataen systematisk og samkørt besvarelsene med elevernes registerdata. En anden årsag kan være, at der er risiko for, at de udvalgte variable for social klasse ikke er valide i forhold til det undersøgte. Vores omkodning af data resulterede i analysens udfald, og kunne derfor have set anderledes ud. Idet vi ikke selv har konstrueret kategorierne om social klasse, kan der samtidig være en risiko for, at de udvalgte kategorier ikke matcher vores data. En tredje årsag kan være, at elevsammensætningen på de medvirkende skoler er relativt homogen, og derfor bliver social klasse ikke strukturerende for elevernes oplevede trivsel. I 2009 analyserede forskere bag et svensk studie, hvordan social klasse kan måles blandt en relativt homogen gruppe studerende ved at tilpasse kategorier om social klasse til den gruppe, som undersøges (Hultqvist & Palme 2009). I det svenske studie viste indikatorerne på social klasse sig som bestemte krops- og kulturpraktikker med hensyn til investering i kunst, teater og fysisk træning. For eksempel investerer arkitekt- og kulturvidenskabsstuderende især i kunstmuseer, mens lærer-, læge- og sygeplejerskestuderende i højere grad investerer i 'friskis & svettis' (fysisk træning) og løb. I relation til det spørgeskema som vi har konstrueret, kan en udfordring være, at spørgsmålene har været formuleret for ensartet, når det kommer til investeringer i kroppen. Spørgeskemaet har indfanget klassetrinsforskelle, men det kan antages at have været på bekostning af manglende dokumentation af forskelle i social klasse. I 2002 viste Kuno et al., at elevers socioøkonomiske baggrund korrelerer svagt med elevers oplevede trivsel. Studiet viste også, at skolens kontekst er den faktor, der har størst betydning for elevers oplevede trivsel (Kuno et al. 2002, 155). I forlængelse heraf vil en hypotese lyde: "vurderer elever egen trivsel i relation til de sociale klasser, som de møder i deres hverdag?" Samtidig kan man forestille sig, at sociale medier påvirker elevers sammenligningsgrundlag, når det kommer til trivsel. "Sammenligner elever sig i dag med elever fra andre sociale klasser igennem sociale medier?" eller er det stadig skolens kontekst, som det vises i Kuno et al. (2002), der er vigtigst for elevers trivsel? Nyere forskning har desuden vist, hvordan et intenst brug af elektronisk

mediekommunikation (*electronic media communication*) er positivt relateret til unges trivsel, men at denne sammenhæng er betinget af elevers oplevelse af egen krop (Krogh 2021). I tråd med artiklens fund, genererer dette derfor hypoteser om hvordan sociale medier og trivsel påvirker hinanden gensidigt.

Konklusion

I denne artikel har vi anvendt en specifik multipel korrespondanceanalyse til at konstruere folkeskolens sociale rum af trivsel blandt elever i 5., 7. og 9. klasse. Artiklens formål er at tilføre trivselsforskningen et trivselsbegreb, der varetager elevers egne perspektiver på trivsel og som indfanger interrelationelle og flerdimensionelle sammenhænge mellem krop og trivsel i folkeskolen. Artiklens analyse er baseret på spørgeskemadata fra 1309 danske folkeskoleelever fordelt i 5., 7. og 9. klasse. Med analysemetoden har vi visualiseret multidimensionelle strukturer fordelt over to akser, hvor de to akser forklarer 82,6 % af den samlede varians.

Akse 1 bidrager med den største forklaringsgrad på 69,1 % og udtrykker distinktioner i elevernes opfattelser af egen kroppe og deres sociale relationer i klassen. Den negative side af førsteaksens origo repræsenterer en accepterende opfattelse af egen krop, stærke sociale relationer i klassen og lav risiko for at blive dømt på sit udseende. Den positive side af førsteaksens origo repræsenterer derimod en fordømmende opfattelse af egen krop, svage sociale relationer i klassen og en oplevelse af at være i høj risiko for at blive dømt på sit udseende. I fortolkningen af akse 1 ses variable om kropsopfattelse som en type sundhedskapital, der kan skabe trivselsfordele i folkeskolen.

Akse 2 forklarer 13,5 % af den samlede varians og viser distinktioner i elevernes anvendelse af sociale medier, adgang til sociale relationer i klassen og adfærdsrelateret sundhedskapital. I fortolkningen af akse 2 tolkes, at investeringer i kroppen og sociale medier medvirker til, at øge oplevet trivsel og er associeret med en vurdering af stærke sociale relationer i klassen.

I anden del af artiklen har vi dokumenteret sammenhænge mellem supplerende variable om køn og klasstrin og det sociale rums overordnede struktur. Drengene placeres overordnet til venstre for origo og piger til højre, hvilket betyder, at drenge har en mere accepterende vurdering af egen krop og deres sociale relationer i klassen sammenlignet med piger. Modalitetspunkterne for de to ellipser der repræsenterer køn, ligger ikke langt fra origo i det sociale rum, men afstanden kan indikere, at pigernes trivsel i højere grad udfordres af folkeskolens doxa om kroppen. De to køns rejse i det konstruerede rum minder om hinanden. Begge køns rejse er opadgående langs akse 2, og viser, at eleverne øger kropslige investeringer og brug af sociale medier i takt med, at de stiger i klasstrin. De kropslige investeringer ser vi som udtryk for, at folkeskolen kalder på investeringer, der involverer sundhedskapital, for at elever trives. Konsekvensen af dette er, at elever som ikke er i stand til at investere i kroppen på passende måder, er i risiko for at mistrives i skolen. Vi ser også, hvordan kategorien om den for tykke krop er placeret tæt på kategorier om at være bange for at blive dømt på sit udseende på førsteaksen. I modsætning hertil ses, at kategorien om den passende krop er tæt placeret på kategorien om i lav grad at være bange for at blive

dømt på sit udseende. Det betyder, at en elev trives, hvis hun/han oplever at have en passende krop, og ikke frygter at blive dømt på sit udseende. Artiklen kan ikke dokumentere sammenhænge mellem social klasse og elevers trivsel, selvom social klasse blev analyseret ud fra to forskellige variable. Vi vurderer ikke, at det betyder, at der ikke findes en sammenhæng. I stedet afføder disse resultater overvejelser om, hvorfor sammenhængene ikke kan dokumenteres ud fra de valgte variable.

Katrine Vraa Justenborg, ph.d.-studerende; Center for Ungdomsforskning (CeFU), Aalborg Universitet og Læreruddannelsen, Københavns Professionshøjskole. E-mail: kvju@hum.aau.dk / kaju@kp.dk

Nicoline Sager, sociologistuderende; Sociologi på Københavns Universitet. E-mail: nicoline.sager@gmail.com

Kristian Larsen, ph.d., professor, forskningsleder; Universitetshospitalernes Center for Sundhedsfaglig Forskning (UCSF) & Institut for Folkesundhed, Københavns Universitet. E-mail: kristian.larsen@regionh.dk

Jan Thorhauge Frederiksen, ph.d., lektor; Institut for Kommunikation, Københavns Universitet. E-mail: janjaf@hum.ku.dk

Noter

- ¹ Se blandt andet Ungeprofilundersøgelsen 2015 eller Skolebørnsundersøgelsen 2018.
- ² <https://www.uvm.dk/statistik/grundskolen/karakterer-og-test/sociooekonomisk-referance-for-grundskolekarakterer>
- ³ <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/nomenklaturer/kommunegrupper>
- ⁴ Danmarks Statistik har opstillet følgende kriterier for opdelingen af kommuner: En kommune kategoriseres som hovedstedskommune, hvis der er en jobtilgængelighed på minimum 200.000. Kommuner med lavere jobtilgængelighed opdeles i 4 grupper. Det kategoriseres som en storbykommune, hvis der er minimum 100.000 indbyggere i største by, det kategoriseres som en provinskommune, hvis der bor minimum 30.000 indbyggere i største by. Det kategoriseres som en oplandskommune, hvis jobtilgængeligheden er på minimum 40.000 og en landkommune, hvis der er mindre jobtilgængelighed. Vi har valgt at gruppere landkommune og oplandskommune i samme kategori (landkommune), da de begge skal have færre end 30.000 indbyggere i største by.

Referencer

- Aamann, Iben Charlotte. 2017. "Kampen for det sociale renommé. – Forældreskab og forebyggelse i et klasseperspektiv" Ph.d.-afhandling, Roskilde Universitet.
- Arnfred, Jon og Langager, Søren. 2015. "Diagnoser i skolen - elevkarakteristikker og inklusionspolitikker" i *Diagnoser: Perspektiver, kritik og diskussion*. red Brinkmann, Svend og Petersen, Anders, 249-270. Forlaget Klim.
- Batista-Foguet, Joan Manuel, Mendoza, Ramón, Pérez-Perdigón, Mintserrat and Rius, Roser. 2000. "Life-styles of Spanish school-aged children: Their evolution over time. Use of multiple correspondence analysis to determine overall trends over time in a sequential, cross-sectional study." i *New Approaches in Applied Statistics 16 (August)*: 173–210.

- Benzécri, Jean-Paul. 1973. *L'Analyse Des Données: II L'Analyse Des Correspondances*. Paris, Dunod.
- Börjesson, Mikael, Broady, Donald, Le Roux, Brigitte, Lidegran, Ida and Palme, Mikael. 2016. "Cultural capital in the elite subfield of Swedish higher education." i *Poetics* 56 (June): 15–34.
- Børns vilkår og TrygFonden. 2020. "Pres og stress: Skolen og det trygge klasse miljø: Hvordan mindsker vi presset på børn og unge?" Tilgået april, 2021. <https://bornsvilkar.dk/wp-content/uploads/2020/11/Pres-og-stress.-Skolen-og-det-trygge-klassemiljoe.-Enkeltidet..pdf>.
- Bourdieu, Pierre. 1984. *Distinction*. Routledge Classics. London: Taylor and Francis.
- . 1990. *The Logic of Practice*. Cambridge: Polity.
- . 1997. *Af Praktiske Grunde*. København: Hans Reitzels Forlag A/S.
- . 1999. *Den maskuline dominans*. København: Tiderne skifter.
- Bourdieu, Pierre and De Saint Martin, Monique. 1976. "Anatomie du gout." *Actes de la recherche en sciences sociales* 2 (5): 2–81.
- Bourdieu, Pierre og Wacquant, Loïc. 1996. *Refleksiv sociologi - mål og midler*. København: Hans Reitzels forlag.
- Camfield, Laura, Streuli, Natalia, & Woodhead, Martin. 2010. "Children's well-being in developing countries: A conceptual and methodological review." *European Journal of Development Research*, 22(3), 398–416.
- Danielsen, Dina. 2016. *Jeg ved, at min krop er go' nok. Det er bare mere udvendigt - et studie i store skolebørns erfaringer med fænomenet sundhed*. Ph.d.-afhandling, Roskilde Universitet.
- Faber, Stine Thidemann. 2008. *På jagt efter klasse*. Ph.d.-afhandling, Aalborg Universitet.
- Flemmen, Magne Paalgard, Toft, Maren, Andersen, Patrick Lie, Hansen, Marianne Nordli and Ljunggren, Jørn. 2017. "Forms of capital and modes of closure in upper class reproduction." *Sociology* 51 (6): 1277–98.
- Frederiksen, Jan Thorhauge. 2010. *Between Practice and Profession. The Relationship between Students' Social Biographies, Educational Strategies, and the Demands of the Specially Structured Program for Social Educator Training*. Ph.d.-afhandling, Roskilde Universitet.
- . 2018. "Transformations of the Danish Field of Welfare Work: Shifting Forms of Dominated Capital." In *Bourdieu's Field Theory and the Social Sciences*, 81–97. Springer Singapore.
- Grahan, Anne, Powell, Mary Ann & Truscott, Julia. 2016. "Facilitating student well-being: relationship do matter." *Educational Research* 58(4), 366-383.
- Hjellbrekke, Johs. 2019. *Multiple Correspondence Analysis for the Social Sciences*. London; Routledge, Taylor & Francis Group.
- Hultqvist, Elisabeth & Palme, Mikael. 2009. "Stå vid rodret eller tappa bort sig. En sociologisk studie av rekryteringen till lärutbildningen och dess följder." *Praktiske Grunde* 4: 77-94.
- Järvinen, Margaretha and Østergaard, Jeanette. 2011. "Dangers and pleasures: Drug attitudes and experiences among young people." *Acta Sociologica* 54 (4): 333–50.

- Jensen, Bente, Larsen, Kristian, Koudahl, Peter og Andsager, Gry. 2007. *Ulighed i børn og unges sundhed - set i lyset af social kapital*. København: Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Jeppesen, Pia, Obel, Carsten, Lund, Lisbeth, Madsen, Kathrine Bang, Nielsen, Line and Nordentoft, Merete. 2020. "Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 År - Forekomst, udvikling og forebyggelsesmuligheder." Tilgået april, 2021. http://www.vidensraad.dk/sites/default/files/boern_unge_mentale_digi_01_0.pdf.
- Krogh, Søren Christian. 2021. "The Beautiful and the Fit Reap the Spoils: Body Image as a Condition for the Positive Effects of Electronic Media Communication on Well-being Among Early Adolescents." *Young*, 1-19.
- Kuno, Anne, Lintonen, Tomi & Rimpelä, Matti. 2002. "Factors associated with schoolchildren's general subjective well-being." *Health Education Research* 17(2): 155-165.
- Larsen, Kristian. 2021. *Sundhedskapital*. København: Samfundslitteratur.
- Larsen, Kristian, Cutchin, Malcolm and Harsløf, Ivan. 2013. "Health capital: New health risks and personal investments in the body in the context of changing nordic welfare states." In *Changing Social Risks and Social Policy Responses in the Nordic Welfare States*, 165–88. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Larsen, Kristian and Hansen, Gro. 2013. "Social ulighed i sundhed - Mere vilkår end valg: Indsigter og forklaring på norske forhold." I Nasjonal kunnskapsinnsamling om sosial ulikhet og helse. Oslo: HIOA.
- Larsen, Kristian, Hindhede, Anette Lykke og Henriksen, Frederik Møller. 2020. "Sundhedskapital blandt danske sundhedsprofessionelle." *Praktiske Grunde* 1-2: 43–74.
- Larsen, Kristian, Hindhede, Anette Lykke, Larsen, Mikkel Haderup, Nicolaisen, Mathias Holst and Henriksen, Frederik Møller. 2020. "Bodies need yoga? No plastic surgery! Naturalistic versus instrumental bodies among professions in the Danish healthcare field." *Social Theory and Health*.
- Larsen, Kristian and Morrow, Virginia. 2009. "Social positions and young people's health: A Bourdieu'ian critique of dominant conceptualisations of social capital." *Praktiske Grunde* 3: 7-30.
- Le Roux, Brigitte and Rouanet, Henry. 2004. *Geometric data analysis: From correspondence analysis to structured data analysis*, Dordrecht, Kluwer Academic Publishers.
- Le Roux, Brigitte and Rouanet, Henry. 2010. *Multiple Correspondance Analysis*. Sage London.
- Lehn-Christiansen, Sine, Liveng, Anne, Dybbroe, Betina, Holen, Mari, Thualagant, Nicole, Aamann, Iben Charlotte, & Nordenhof, Birgitta. 2016. *Ulighed i sundhed: Nye humanistiske og samfundsvidenskabelige perspektiver*. Frederiksberg: Frydenlund Academic.
- Lupton, Deborah. 2016. *The Quantified Self: A Sociology of Self-Tracking*. Cambridge: Polity Press.
- Nielsen, Jens Christian. 2020. "Elevtrivsel i gymnasieskolen." *Pædagogisk indblik*. 06.

- Partnerskabet bag Ungeprofilundersøgelsen. 2015. "Ungeprofilundersøgelsen 2015; Pilotrapport om danske unges sundhed og trivsel, social kapital, brug af rusmidler samt kriminalitet og risikoadfærd. Tilgået april, 2021.
<https://viden.sl.dk/media/8722/ungeprofilundersogelsen-2015.pdf>.
- Platat, Carine, Perrin, Anne-Elisabeth, Oujaa, Mohamed, Wagner, Aline, Haan, Marie-Christine, Schlienger, Jean-Louis and Simon, Chantal. 2006. "Diet and physical activity profiles in French preadolescents." *The British Journal of Nutrition* 96 (3): 501–7.
- Powell, Mary Ann, Graham, Anne, Fitzgerald, Robyn, Thomas, Nigel & White, Nadine Elizabeth. 2018. "Wellbeing in schools: what do students tell us?" *The Australian Educational Researcher* 45(4), 515-531.
- Rasmussen, Mette, Damsgaard, Mogens, Holstein, Bjørn, Poulsen, Lis and Due, Pernille. 2005. "School connectedness and daily smoking among boys and girls: The influence of parental smoking norms." *European Journal of Public Health* 15 (6): 607–12.
- Rodrigues, Liliana, Grave, Rita, de Oliveira, João Manuel and Nogueira, Conceição. 2016. "Study on homophobic bullying in Portugal using multiple correspondence analysis (MCA)." *Revista Latinoamericana de Psicología* 48 (3): 191–200.
- Romani, Anette Quinton, Brandão, Maria Piedade, Sudzina, Frantisek, Bo, Inger Glavind and Mikkelsen, Bent Egberg. 2021. "Does parental socioeconomic background influence body image and attachment style among university students? Evidence from a European cross-sectional study." *Current Psychology*.
<https://doi.org/10.1007/s12144-021-01422-2>.
- Rose, Nikolas. 2009. *Livets politik: Biomedicin, magt og subjektivitet i det 21. århundrede*. Virum: Dansk Psykologisk Forlag.
- Savage, Mike, Devine, Fiona, Cunningham, Niall, Taylor, Mark, Li, Yaojun, Hjellbrekke, Johs, Le Roux, Brigitte, Friedman, Sam and Miles, Andrew. 2013. "A new model of social class? Findings from the BBC's Great British Class Survey Experiment." *Sociology* 47 (2): 219–50.
- Scott, Richard.W. 2001. *Institutions and Organizations*. London: Sage Publications.
- Simmons, Catharine, Graham, Anne & Thomas, Nigel. 2014. "Imagining an ideal school for wellbeing: Locating student voice." *Journal of Educational Change*. 16(2), 129-144.
- Soutter, Anne Kathryn, O'Steen, Billy & Gilmore, Alison. 2014. "The Student well-being model: a conceptual framework for the development of student well-being indicators." *International Journal of Adolescence and Youth*, Vol. 19, No. 4: 496–520.
<http://dx.doi.org/10.1080/02673843.2012.754362>.
- Statens Institut for Folkesundhed. 2018. "Skolebørnsundersøgelsen 2018." Tilgået april, 2021.
<http://www.hbsc.dk/rapport.php?file=HBSC-Rapport-2018.pdf>.
- Sundhedsstyrelsen. 2021. "Mental sundhed" Tilgået april, 2021.
<https://www.sst.dk/da/viden/mental-sundhed>.
- Thitasan, Anchalee, Aytar, Osman, Annerbäck, Eva-Maria and Velandia, Marianne. 2019. "Young People's health and risk behaviours in relation to their sexual orientation: A cross-sectional study of Thailand and Sweden." *Sexual and Reproductive Healthcare*

21 (May): 67–74. <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2019.05.004>.

Thomas, Nigel, Graham, Anne, Powell, Mary Ann & Fitzgerald, Robyn. 2016: Conceptualisations of children’s wellbeing at school: The contribution of recognition theory. *Childhood* 23(4), 506-520.

Warczok, Tomasz, and Beyer, Stephanie. 2021. “The logic of knowledge production: Power structures and symbolic divisions in the elite field of american sociology.” *Poetics*, January: 101531. <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2021.101531>.

Wistoft, Karen. (2019). Trivselsdiskurser. I *Børn og unges trivsel. Et tværprofessionelt ansvar*, red. Mathilde Sederberg & Malene Norup Stolpe, 21-42. København: Hans Reitzels Forlag.

Bilag 1. Spørgsmål og variabelnavne

Status på variable	Spørgsmål	Variabelnavn
Aktive variabel	Synes du, at du er...? Alt for tynd; Lidt for tynd; Passende; Lidt for tyk; Alt for tyk	kropsopfattelse
	Synes du, at du er...? Alt for lav; Lidt for lav; Passende; Lidt for høj; Alt for høj	højdeopfattelse
	Hvilket udsagn er du mest enig med: Hvis man er utilfreds med noget ved sin krop, skal man lave det om; Hvis man er utilfreds med noget ved sin krop, skal man forsøge at acceptere det, som det er Jeg er bange for, at mine klassekammerater dømmer mit udseende negativt I meget høj grad; I nogen grad; I lav grad; Slet ikke; Ved ikke	dømmerudseende_ lavom_accepter
	Jeg har det fint med at gå i bad efter idræt I meget høj grad; I nogen grad; I lav grad; Slet ikke; Ved ikke	badefteridræt
	Hvor mange timer om ugen er du fysisk aktiv (fx gå, cykle, dyrke motion)? 0-4 timer; 5-8 timer; 9 timer eller derover	timerfysiskaktiv
	Sociale medier er en vigtig del af mit liv Helt enig; Enig; Hverken enig eller uenig; Uenig; Helt uenig	socialemediervigtigt
	Jeg har det godt med, at mine klassekammerater tager billeder af mig Helt enig; Enig; Hverken enig eller uenig; Uenig; Helt uenig	billederafmig
	Jeg føler mig som en del af en tæt gruppe Helt enig; Enig; Hverken enig eller uenig; Uenig; Helt uenig	tætgruppe

	Der er ingen, som føler sig udenfor Helt enig; Enig; Hverken enig eller uenig; Uenig; Helt uenig	følersigudenfor
	Jeg vil gerne bruge mindre tid på sociale medier i skoletiden Helt enig; Enig; Hverken enig eller uenig; Uenig; Helt uenig	socialemedieritimer
	De fleste går op i mærketøj Helt enig; Enig; Hverken enig eller uenig; Uenig; Helt uenig	mærketøj
	De fleste har et afslappet forhold til deres udseende Helt enig; Enig; Hverken enig eller uenig; Uenig; Helt uenig	afslappetudseende
Supplerende variable	Hvad er dit køn? Pige; Dreng; Transperson; Andet	Køn
	Hvilken klasse går du i? 5. klasse; 7. klasse; 9. klasse	Klasse
	Hvilken skole går du på? Fritekst	Skole
	Hvilket postnummer bor du i? Fritekst	Kommune

Kursiv: spørgsmålenes svarkategori som de blev stillet i spørgeskemaet, før de blev omkodet.